

Јарослав Супек

Сигналистички роман

ИЗ ЈЕДНОГ ПИСМА МИРОЉУБУ ТОДОРОВИЋУ

Писмо насловљено са *Поштовани друже Тодоровићу*, датирано *Ојаци, 09.05.1979.* године, почиње изјавом да се после дужег времена поново јављам и шаљем један од својих радова и то *сигналистички роман „МЗС“*. Ово роман узето је условно, у *недостатку другачијег назива за обимнији рад* чисто визуелног карактера; можда би се данас могло рећи и конкретистичког, али је најбоље да се држим ондашње карактеристике - дакле **сигналистичког**. Овај **сигналистички** роман нема никаквог додира са савременим изгледом књиге јер је састављен у облику свитка, или још боље: забележен је на траци са машине за сабирање ширине око 5 сантиметара, а дужине неколико метара.

„МЗС“ - наслов романа је у *ствари скраћеница за механизам који је произвео ово дело; роман је написан Машином За Сабирање*. Јунаци романа су бројке. Наслов „МЗС“ је исписан *јунацима романа*, или бројевима које чине поједина слова наслова, а тако добијена слова су уоквирена нулама. Роман има дванаест поглавља и ја их у писму представљам на начин који ћу овде у целости преписати уз неке, стилске, исправке и објашњења.

1. Троугласти збир: почетак рађања бројева (после оних у наслову, то јест последњих нула у наслову), бројеви дозивају бројеве и рађа се њихов: збир. Комбинација бројева је различита, али суштина (збир) им је иста. Узето је само пет карактеристичних комбинација.

Митолошки: богови стварају свој лик - људи стварају своје богове привидно различите, а у суштини исте.

2. Прост збир од три сабирка (999), деветка као „последња“ цифра, симбола арапског писања, бележења, бројева. Показује основну могућност настанка новог (бројева у збиру) од више истих.

Еволуција.

3. Ово би требало бити ово (али није). Два идентична збира чији се бројеви у сабирцима само донекле, условно, слажу. Грешка у основи

доводи до рађања новог - **Мишљења** (и поред тога што је продукт основе - збир, исти!).

4. Зашто ово није ово - објашњење „размишљањем“ машине за сабирање, односно њеног начина размишљања на три, тако добијена, примерка.

5. Логика МЗС (машине за сабирање): како је у претходним поглављима дошло до стварања исправног, смисленог мишљења; овде се рађа заплет - јер је збир мањи од било ког од својих сабирака.

6. Сабирак: у низу истоветних јединки добија се збир састављен од истоветних јединки као и у сабирцима (!?) - којом математичком законитошћу? Да би се то постигло у тридесет трећи сабирак одозго убачен је „улез“, који и омогућује поменути противуречност математичких законитости, а који се у незнању посматрача, због огромног броја истоветних јединки, идентификује са њима. Све ово има за циљ крајње добијени резултат, односно привидну једнакост, друштвену хармонија: обмана масе самом масом.

7. Исти тај Збир (Сабирак), али без оног већ поменутог „улеза“, нарушава привид хармоније. Тако се добија и нови елемент у збиру који није у складу са исправним мишљењем, на што указује други део овог поглавља. Врхунац заплета.

8. Покушај разјашњења неисправног мишљења. Сабирак се разбија на мање целине а да би се добио одговор, али добија се само више питања, загонетки.

9. Покушај са већим бројевима доводи до тога да се неодгонетнуто, неисправно мишљење, јавља много раније.

10. Исти ти бројеви али са мањим количинама у низу (у претходном поглављу били су десетоцифрени бројеви у низу са истоветним јединкама бројком 9) у овом поглављу је деветоцифрени број са истоветним јединкама - цифром 9: раздвојени сабирак прати се у својим збировима до првог збира у коме се појављује већ раније уочена неисправност, аномалија. Ова аномалија се фактички појављује много касније од претходних примера: тек у збиру сто десетог сабирка. Пратећи наставак првих цифара претходних збирова разоткрива се и њихов развој - и када се, у овом потоњем збиру, очекује одређена цифра испред: добија се неочекивани број иза збира

(узрок тог неисправног „мишљења“ саме машине), јер испред броја нема ништа - само празнина.

11. **Откровење:** број који би требало да се појави испред збира и повећа га у односу на количину сабирка јавља се на крају, иза збира - тиме умањује сам сабирак. Све ово произлази због несавршености механизма машине за сабирање: МЗС може имати само **једанаест** цифара у збиру зато се аномалија јавља при потреби за **дванаестом** цифром у збиру - тада се дванаестоцифрени збир претвара у десетоцифрени (јер механизам машине за сабирање није у стању да испише дванаестоцифрени збир!) и крајњи резултат одудара од сврхе због које је и МЗС конструисана, а то је тачност. Али (и међутим) машина за сабирање не прави грешку, МЗС само ствара нову, своју, стварност. Своју логику која се наговештава већ у Петом поглављу.

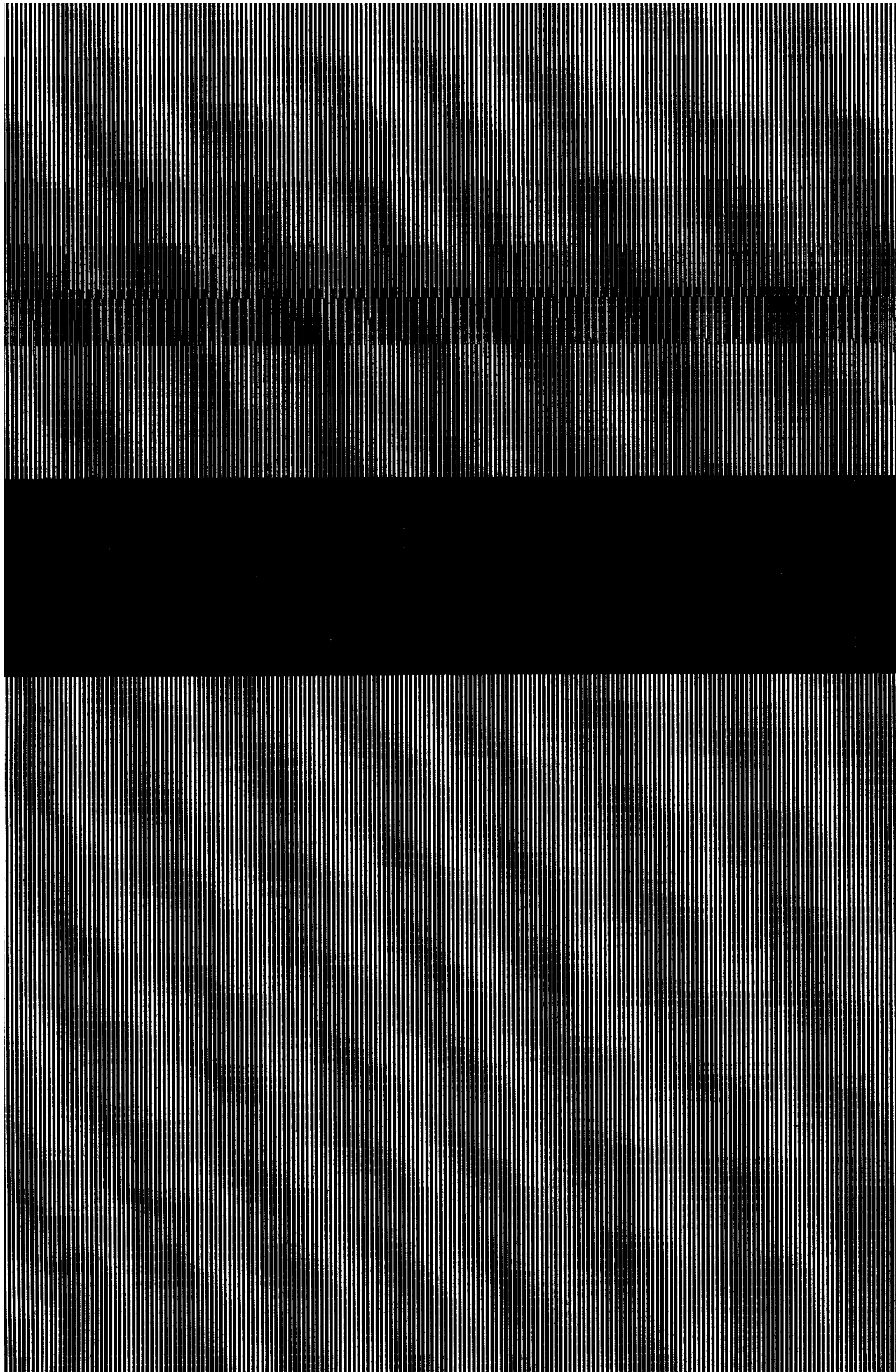
12. Разјашњење из претходног поглавља је овде дато у овоме „прикривеноме“ поглављу – употребом (тада) савршеније машине за сабирање: дигитроном и новом симболиком који иду уз њега. За нас је битна чињеница да је остало евидентно како је она наша „стара“ машине за сабирање (МЗС) у Једанаестом поглављу достигла врхунац у свом „еволутивном“ развоју: досегом своје границе коначности оивичене бројем могућих исказивања цифрама. Дакле, после одређене границе „нормалног“ за МЗС, ствара се грешка а из те грешке се рађа новина: нагли скок у „еволуцији“ такозвана револуција која више не признаје каноне из којих је произишла, већ наставља да егзистира у тој новодосегнутој (својој) логици опстанка. Ствара себи нову компоненту реалности, без обзира на постојање могућности превазилажења сопствене коначности: новим вишецифреним дигитроном, или и наводне безграничности компјутера. Компјутера који у сваком случају морају доћи до свог врхунца у „еволутивном“ развоју из **Грешке** (која то за њих, тада, више није) јер се том **Грешком** фактички ствара нови свет - нова логика поимања тренутно досегнутог стања. Дакле, једну нову реалност, као и смисао свега будућег, а из смисла тада досегнуте њихове крајње границе произишле из сопствене несавршене перспективе. И где је ту крај? Можда у неком новом Прикривеном поглављу.

Роман је урађен у два примерка. При његовом стварању употребљен је фактички принцип као при писању, преписивању неких **светих** књига које у том преписивању нису смеле да имају грешку, јер и овај роман је рађен у једној целини, односно траци - недовољна концентрација и грешка у стварању романа „МЗС“

ништи, поништава целу „књигу“. Један примерак сам тада, 1979. године послао Мирољубу Тодоровићу - други примерак је остао код мене. Сећам се да сам га изложио на самосталној изложби у Нашицама (Хрватска) још док су Оцаци и Нашице, у оквиру СФР Југославије, били „братске општине“, дакле на „Данима културе општине Оцаци“ у опћини Нашице 1983. године. Висио је у нашичком дворцу, где је, у оно време, био простор за излагање. После те изложбе овај сигналистички роман сам изгубио из вида те га сада знам само по писму Мирољубу Тодоровићу.

Основа мог, сигналистичког, романа је у томе да се и у прецизним механичким помагалима могу створити грешке које доводе до уметничког чина. Касније сам грешке тражио и на дигитронима, тим новим машинама за сабирање, односно помоћи при основним математичким радњама (одузимање, множење, делење, кореновање ...). Циљ ми је било да укажем на чињеницу да сам ето, помоћу уметности, успео да преварим машину, збуним механизам. Машине имају костур као и ми, људи – односно животиње, птице ... компјутери имају чип као једноћелијски организми – **једро**, основ новог организма, верујемо ли у еволуцију, односно историцизам.

Како сам долазио до „паметнијих“ машина, тако сам покушавао да их уметнички обрадим - обманем. Овом приликом дајем пример из моје последње преваре компјутера. Занимљива је и та чињеница да сам „Бројке“, (како је овај рад назван), прво - сањао. Дакле рад сам прво одсањао у обичном сну, за разлику од стварности сна када сам у сну свестан да сањам и онда делама сходно околностима. Радова има онолико колико и бројки – десет и сваки рад је начињен тако да је у њему максималан број истоветних **издужених** цифара које компјутер може да прихвати на одређену, задату, му површину (у овом примеру формат А4) – као што можете и видети свака цифра, на таквом формату, твори себи својствен облик иако сама цифра није видљива, разумљива.

Јарослав Супек: ИЗ СИГНАЛИСТИЧКОГ РОМАНА "БРОЈКЕ"